

Bli shakespeareexpert på 5 minuter!

I ETT NÖTSKAL

William Shakespeare betraktas som världens främste dramatiker, var verksam under renässansen i England och författade 37 pjäser.

VAD VI VET SÄKERT

Att han var som till en handskmakare och föddes i Stratford, antagligen 1564. Att han gifte sig där, arbetade i London och sedan dog hemma i Stratford 1616. Men inte mycket mer. Inte undra på att det spekuleras i akademiska uppsatser, i romaner och i filmer som *Shakespeare in Love*.

SHAKESPEAREMYSTERIER

Skrev han pjäserna? Från 1700-talet har många tvivlat på det. Tanken är att en lantis, sonen till en analfabet, inte skulle kunna producera en sådan kulturskatt. Tjusigare ersättare har lanserats genom åren, som Earlen av Oxford, dramatikern Christopher Marlowe och Sir Francis Bacon – men inga bevis finns.

Var han homosexuell? Många forskare är överens om att flera av Shakespeares sonetter (en sorts kärleksdikter) tycks riktade mot en ung man. Å andra sidan fick han flera barn, så bisexuell verkar väl vara en rimlig gissning.

Vem var den mörka damen? I sonettsamlingen beskriver Shakespeare en kärleks-triangel: han själv, en ung man och en mystisk "mörk dam". Alla ligger med alla, svartsjuka rasar. Den mörka damen antas vara hans stora kärlek ... men ingen vet vem hon var.

Hur var det med sängen? I sitt testamente gör han klart att hans fru Anne ska arva hans "näst bästa säng". Historikerna är oense: var det en förolämpning, normalt beteende för tiden – eller bara obegripligt?

4 UDDA PJÄSER ATT BRILJERA MED

TITUS ANDRONICUS

En av Shakespeares första pjäser och den blodigaste, med stymplingar och kannibalism.

Du tycker: Precis vad du vill. Ingen kan rätta dig, för ingen känner till den!

TROILUS OCH CRESSIDA

En grymmare *Romeo och Julia*, där hon sviker honom.

Du tycker: Att den borde sättas upp nu – krigsskildringen påminner om forna Jugoslavien.

– Vad läser ni, min prins?
– Ord, ord, ord!

SNABB GUIDE GENOM PJÄSERNA

ROLIGAST: Beatrice och Benedick i *Mycket väsen för ingenting*. De käftar med varann som om de var med i *Seinfeld*.

TRISTAST: *Julius Caesar* med bara mansroller och makttjafs.

Mest romantisk: *Romeo och Julia*, förstås. Men *Trettondagsafton* och *Som ni vill ha det* går inte heller av för hackor.

SMARTAST: Portia, hjältinnan i *Köpmannen i Venedig*. Hon kan allt och räddar alla hela tiden. Och är dessutom kul.

KONSTIGAST: *Perikles*. Komedier eller saga eller sexfars eller vad? Mycket förbryllande.

BULLRIGAST: Falstaff, den försupne tjockisen i både *Henrik IV, del 1 och 2*, och *Muntra fruarna i Windsor*.

PLADDRIGAST: *Rickard II*. Om en kung som blir avsatt. Och pratar, pratar, pratar.

ELAKAST: *Rickard III* troligen, men hans fiende Margareta av Anjou (i pjäserna om Henrik VI) är nästan lika grym när hon slaktar sina fienders barn.

CORIOLANUS

Maktspel i gamla Rom.

Du tycker: Att den är kusligt lik vår tids käbbel i riksdagshuset.

CYMBELINE

Hispiigt sagospel som utspelar sig i Britannien på hednisk tid.

Du tycker: Att det är skandalöst att ingen känner till den. Som ju du gör.

6 PJÄSER MAN MÅSTE KÄNNA TILL

... med praktiska gör-det-självt-åsikter!

RICKARD III: Tidig pjäs där puckelryggen Rickard mördar sig fram mot makten. Kul, rå tvålopera.

Du tycker: Att den tappar fart i mitten, men att början är magnifik.

HAMLET: Världens mest kända pjäs, mest för att ingen riktigt fattat om Hamlet bara spelar galen eller verkligheten är det.

Du tycker: Att Hamlet är otroligt taskig mot kvinnorna i sitt liv. Både mamman och flickvännen driver han i döden.

MACBETH: Maktgalen skotte biter av mer än han kan svälja, påhejad av sin grymma fru.

Du tycker: Att den är så blodig att Tarantino borde filma den.

KUNG LEAR: Gammal kung blir förskjuten av sina döttrar och dör galen.

Du tycker: För lång.

STORMEN: Gammal trollkarl och hans dotter bor på öde ö – när hans gamla vänner lider skeppsbrott.

Du tycker: Att monstret Caliban är bäst.

ROMEO OCH JULIA: Pojke möter flicka, pojke älskar flicka, pojke och flicka tar livet av sig.

Du tycker: Att *Titanic* snodde hela sin intrig här.

” CITAT

Nästan alla bevingade ord är av Shakespeare känns det som. Ett microurval:

Förälskad Shakespeare

”Vad strålar genom fönstret där? Det östern är, och Julia är solen” (*Romeo och Julia*)

Mysko Shakespeare

”Vad läser ni, min prins?” ”Ord, ord, ord!” (*Hamlet*)

Dyster Shakespeare

”Mitt hjärta har blivit förvandlat till en sten; det sårar min hand då jag slår emot det.” (*Othello*)

Nöjd Shakespeare

”Varken marmor eller furstars gyllne monument skall överleva denna mäktiga dikt.” (*Sonetterna*)

Text: Göran Everdahl

Artikeln tidigare publicerad i ICA-kuriren